

Seksuaaliväkivalta ja häirintä

Opas yläkouluikäisille
ja heidän kanssa työskenteleville

Sisällysluettelo

Lukijalle	2
Miksi aihe on tärkeä?	3
Seksuaaliväkivalta	4
Seksuaalinen häirintä	5
Suojaikäraja	6-7
Tunnistaminen	8
Seksuaaliväkivalta seurustelusuhteessa	9
Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa	10
Seksuaaliväkivalta aikuisen tekemänä	11
Grooming	12
Vastikkeellinen seksi	13
Oheissairastavuus	14
Puheeksiotto	15
Nuoren kohtaaminen	16
Kokemuksista kertominen	17
Ennaltaehkäisy	18
Yhteystietoja	19-20

Lukijalle

Tämän oppaan tavoitteena on lisätä tietoisuuttasi seksuaaliväkivallasta ja häirinnästä, sekä ohjata kuinka tilanteen kohdatessa voit toimia ja hakea apua.

Opas on tehty kehittämistyönä Savonia ammattikorkeakoulussa, yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen HYTE- ja osallisuus palvelualueen koordinoiman seksuaaliterveyden edistämisen työryhmän kanssa.

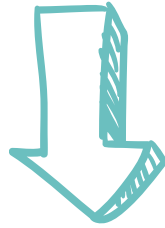
Miksi aihe on tärkeä?

Seksuaalisuus on iso osa jokaista, koko elämän ajan.

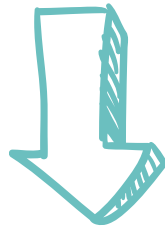
Seksuaalioikeudet kuuluvat ihmisoikeuksiin. Jokaisella on oikeus omaan koskemattomuuteen ja tehdä päätös kumppanin valitsemisesta, sekä oikeus toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan ilman väkivaltaa, pakottamista tai riistoa.

Thl:n kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella nuorten seksuaaliväkivallan ja häirinnän kokemukset ovat lisääntyneet viime vuosina.

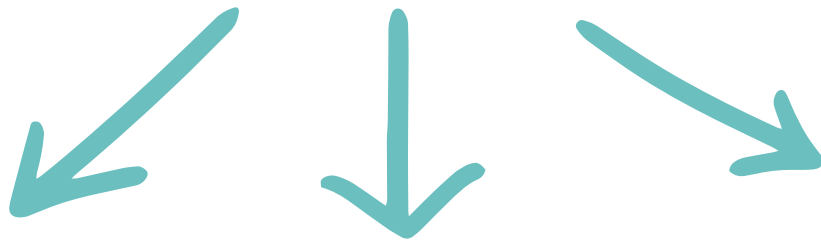
Seksuaaliväkivalta

Väkivaltaa, joka tahallisesti loukkaa henkilön seksuaalista koskemattomuutta tai itsemääräämisoikeutta.

Seksuaaliväkivalta voi ilmetä esimerkiksi

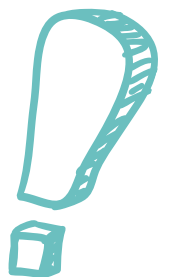
Ahdisteluna

Lähentelynä

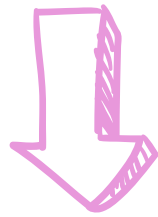
Pakottamisena seksuaalisiin tekoihin

Seksuaaliväkivalta ei aina sisällä fyysistä väkivaltaa

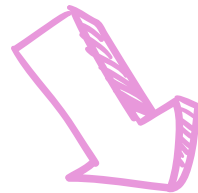
Seksuaalinen häirintä

Sanallista, sanatonta tai fyysistä käytöstä, joka ei ole toivottua häirinnän kohteeksi joutuneen näkökulmasta.

Käytös loukkaa henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta.

Voi ilmetä esimerkiksi seksuaalisesti vihjailevina tai ehdottelevina

Vitseinä

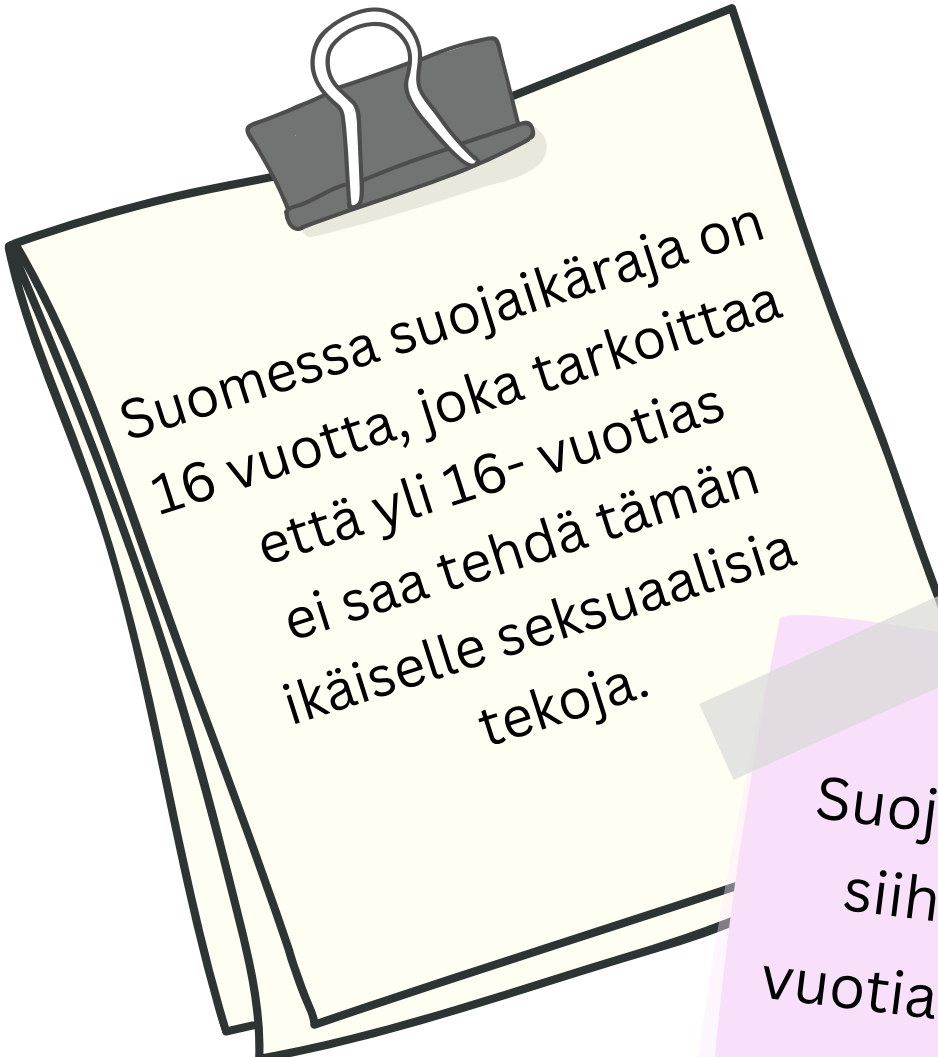
Eleinä

Ehdotuksina

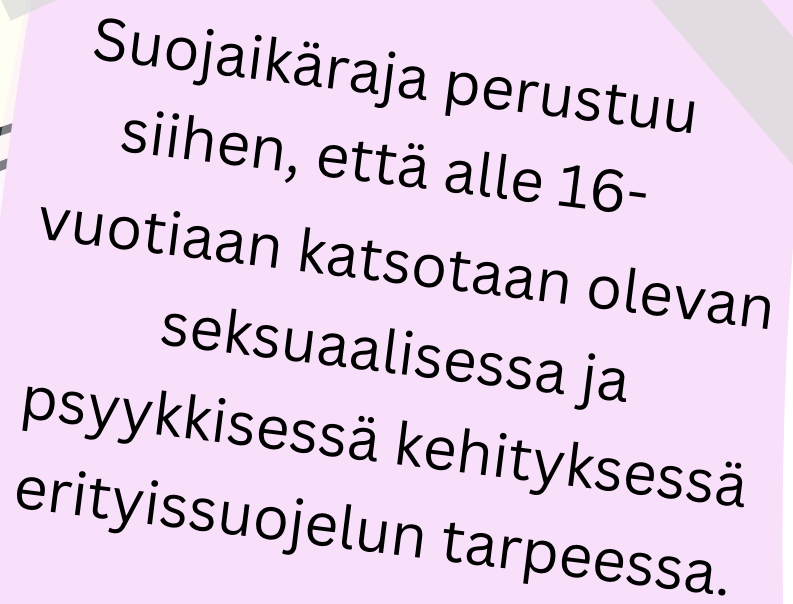
Puheina

Ilmeinä

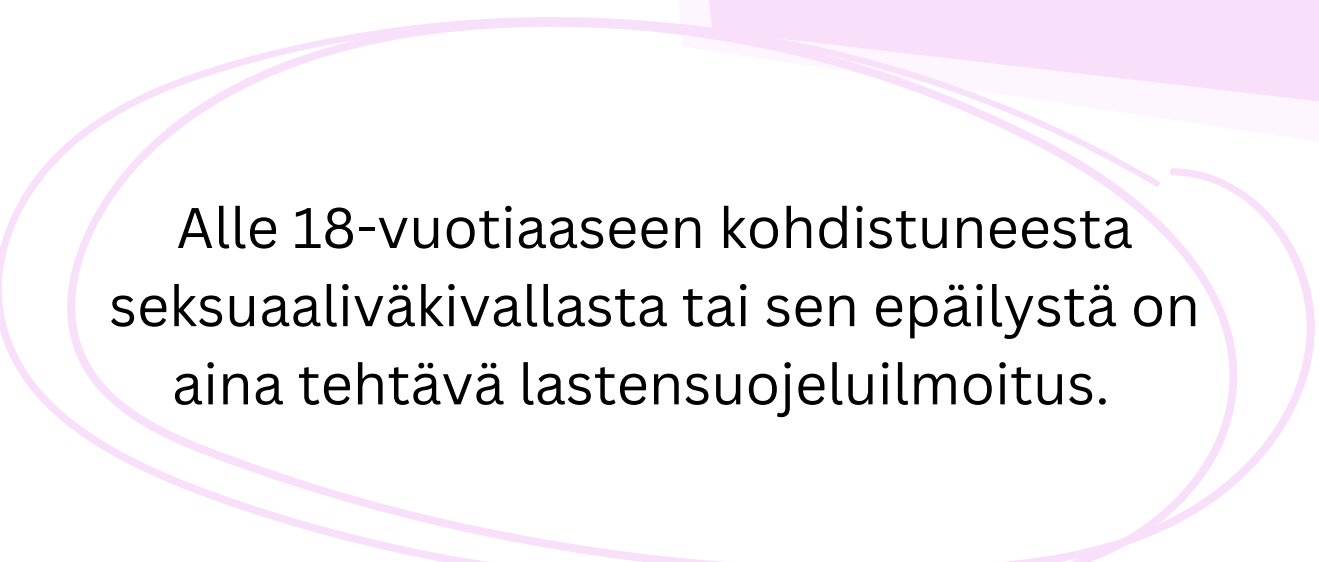
Suojaikäraja

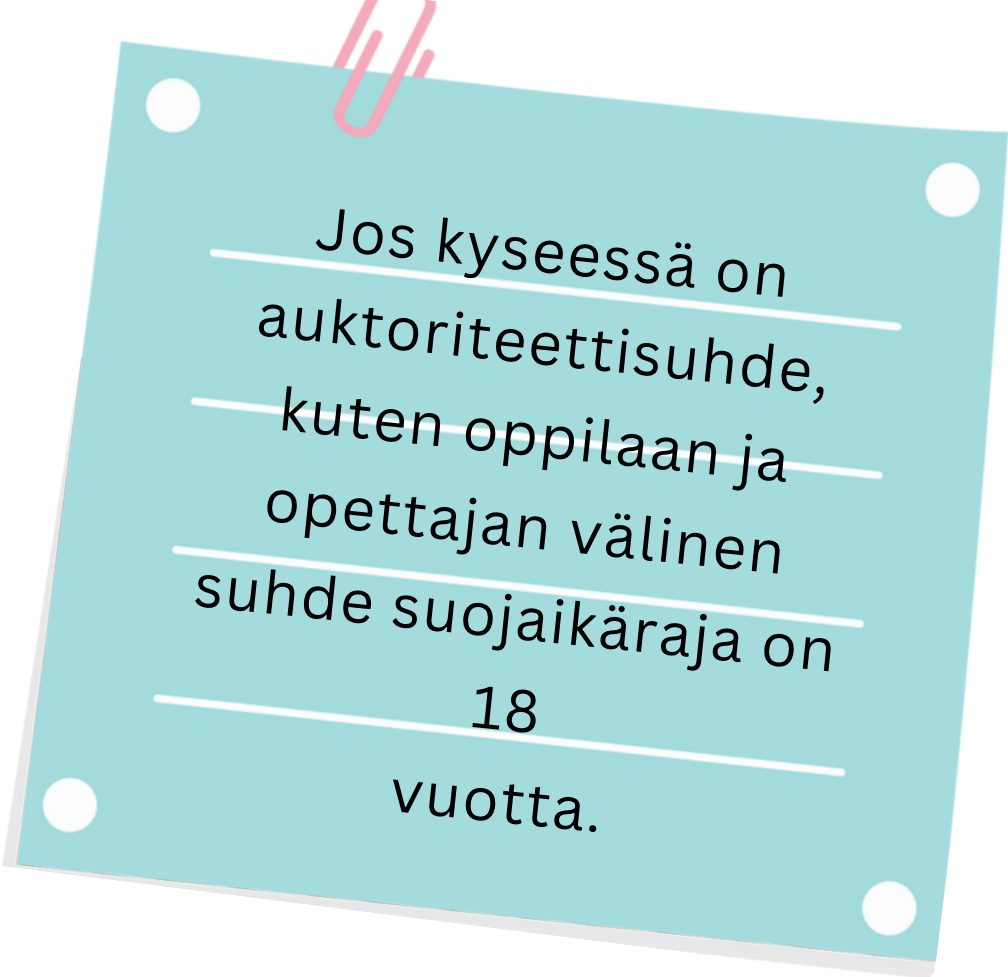
Suomessa suojaikäraja on 16 vuotta, joka tarkoittaa että yli 16- vuotias ei saa tehdä tämän ikäiselle seksuaalisia tekoja.

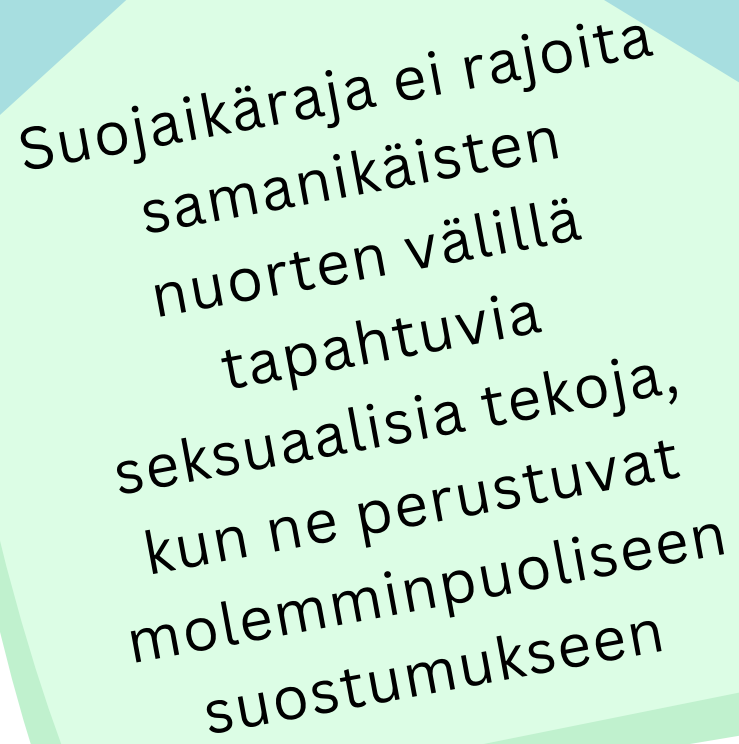
Suojaikäraja perustuu siihen, että alle 16- vuotiaan katsotaan olevan seksuaalisessa ja psyykkisessä kehityksessä erityissuojelun tarpeessa.

Alle 18-vuotiaaseen kohdistuneesta seksuaaliväkivallasta tai sen epäilystä on aina tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Jos kyseessä on
auktoriteettisuhde,
kuten oppilaan ja
opettajan välinen
suhde suojaikäraja on
18
vuotta.

Suojaikäraja ei rajoita
samanikäisten
nuorten välillä
tapahtuvia
seksuaalisia tekoja,
kun ne perustuvat
molemminpuoliseen
suostumukseen

Tunnistaminen

Kuka tahansa voi kohdata seksuaalista väkivaltaa ja häirintää sukupuolesta, iästä tai taustasta riippumatta.

Seksuaaliväkivallan tunnistaminen voi olla vaikeaa erityisesti silloin, jos sitä on jatkunut pitkään tai tekijä on nuoren lähipiiristä.

Poikien ja muunsukupuolisten kokema seksuaaliväkivalta jää usein tunnistamatta.

Seksuaaliväkivalta seurustelusuhteissa

Seksuaaliväkivalta voi tapahtua nuorten seurustelusuhteissa

Se voi olla esimerkiksi painostamista tai pakottamista seksuaalisiin tekoihin kuten

suuteluun

intiimiin
kosketteluun

suuseksiin

yhdyntään

Painostamista voi tapahtua esimerkiksi

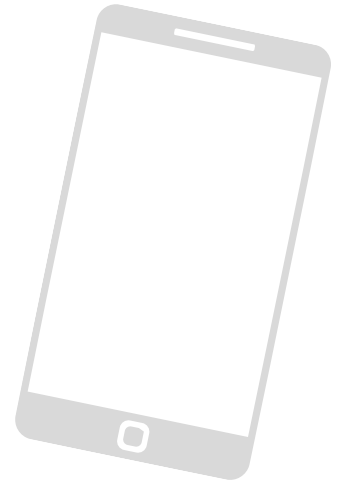
kasvotusten

puhelimessa

sosiaalisessa mediassa

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa

Yleisimmin nuoriin kohdistuvaa seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua tapahtuu puhelimen tai internetin välityksellä

Esimerkkejä sosiaalisen median välityksellä tapahtuvasta häirinnästä:

Seksuaalisävytteisten kuvien tai videoiden lähettely/pyytäminen

Seksistä kertominen tai siihen viittaava ehdottelu

Seksuaalisuutta loukkaava nimittely, asiaton kommentointi tai huhujen levittäminen

Seksuaaliväkivalta aikuisen tekemänä

Vuonna 2022 9.
luokkalaisista 7 %
raportoiti seksuaalista
kanssakäymistä
aikuisen kanssa.

Näistä tilanteista 5 %
täytti
seksuaaliväkivallan
kriteerit.

Kuka tekijä voi
olla esimerkiksi?

Ystävä

Tuntematon
henkilö

Sukulainen

Opettaja tai
harrastuksen
ohjaaja

Grooming

Grooming tarkoittaa tilannetta, jossa aikuinen pyrkii tarkoituksellisesti tai tavoitteellisesti houkuttelemaan nuoren seksuaalisiin tarkoituksiin.

Groomingia voi tapahtua netissä, sosiaalisen median alustoilla tai netin ulkopuolella

Tekijä voi valehdella esimerkiksi iästään tai sukupuolestaan

Grooming on seksuaaliväkivaltaa ja rikos

Vastikkeellinen seksi

On yksi
seksuaaliväki-
vällanmuoto

Alle 18-v.
henkilölle
korvauksen
tarjoaminen
seksuaalisesta
teosta on rikos

Tilanne jossa
seksi on
vaihtokaupan
välineenä
esimerkiksi:

Raha

Tavarat

Yösija

Päihteet

Oheissairastavuus

Seksuaaliväkivaltaa kokeneilla nuorilla on usein enemmän oheissairastavuutta kuin muilla saman ikäisillä, jota voi olla esimerkiksi:

univaikeudet

masennus

ahdistus

ADHD

huono koulumenestys

lääkitysten tarve

itsemurhayritykset

psykoosi

Puheeksiotto

Seksuaaliväkivalta aiheuttaa syyllisyyttä ja häpeää, jonka vuoksi apua ei uskalleta usein hakea.

Seksuaalisuuden herkkyyys ja intiimiys vaikeuttavat kokemuksista kertomista.

Puheeksiotto on tärkeää, jotta nuori voi tuoda kokemuksensa esille ja saa tarvitsemansa avun.

Kysymällä annetaan lupa puhua tapahtuneesta.

Kysymättä jättäminen voi pitkittää oikeanlaisen avunsaamista.

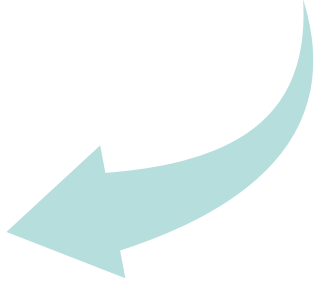

Nuoren kohtaaminen

Nuoret ovat tarkkoja havainnoimaan, jos aikuinen esimerkiksi välttelee kuuntelemista tai ajattelee olevansa kykenemätön auttamaan seksuaaliväkivallan kokemuksissa.

Tällaisessa tilanteessa nuoren ensimmäiset yritykset kertoa seksuaaliväkivallasta voi jäädä ainoiksi eikä nuori saa tarvitsemaansa apua.

Kokemus autetuksi tulemisesta voi tulla jo siitä, kun nuori pääsee kertomaan asiasta ja kokee tulleensa kuulluksi.

Tärkeää on, että työntekijä ottaa vastaan tiedon seksuaaliväkivaltakokemuksesta ja auttaa nuoren eteenpäin avunpiiriin.

Kokemuksista kertominen

Tytöt kertovat poikia yleisimmin kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä tai seksuaaliväkivallasta aikuiselle.

Pojat kuitenkin saavat tyttöjä useammin tukea kokemuksiinsa koulun aikuisilta sekä ulkopuolisista palveluista.

Poikien, maahanmuuttajataustaisten, vammaisten sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien voi olla erityisen vaikeaa kertoa kokemuksistaan

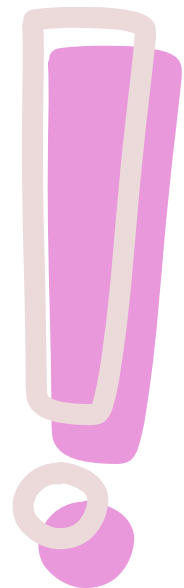
Seksuaaliväkivallasta kertoessa nuoret saavat useammin kielteisiä reaktioita heille tärkeiltä ihmisiltä, kuin muista väkivallan muodoista kertoessa.

Ennaltaehkäisy

On tärkeää oppia tuntemaan omat rajat, mikä ei itsestä tunnu mukavalta tai ole hyväksyttävää.

Seksuaalirikoksesta tulisi ilmoittaa viranomaiselle, jotta tekijä saadaan vastuuseen.

Muista ettei tapahtunut ole koskaan uhrin syy.

Yhteyshetimit

Tässä osa paikoista, joihin voittoa yhteyttä,
mikäli olet kokenut seksuaaliväkivaltaa tai
häirintää:

MLL-(nuortennetti.fi) Lasten ja Nuorten puhelin
116 111, puhelin avoinna ma-pe klo 14-20 ja la-su
klo 17-20. Chat auki su-ke klo 17-20.

Nuorten Exit, nuortenexit.fi, voit varata oman
ajan chattiin laittamalla sähköpostia
info@exitry.fi tai yksityisviestillä Instagramissa
@nuortenexit.

Sekasin-chat, sekasin.fi, pääsee juttelemaan
mieltä askarruttavista asioista nimettömästi ja
luottamuksellisesti.

Mieli Ry:n Kriisipuhelin p. 09 2525 0111, 24/7.

Väestöliiton poikien puhelin

<https://www.vaestoliitto.fi/poikien-puhelin/>,
arkisin klo 13-18 p. 0800 94884. Chat auki ma-to
klo 13-18 ja pe klo 13-15.

Tyttöjen talo Kuopiossa

[https://www.puijola.net/palvelut/seksuaalitervey-
sty/](https://www.puijola.net/palvelut/seksuaalitervey-
sty/). Seksuaaliväkivaltaa kokeneet voivat ottaa
yhteyttä seksuaaliväkivaltatyöntekijään
P. 050 359 0184

Apua voit pyytää myös
sinulle luotettavalta
aikuiselta esimerkiksi
kouluterveydenhoitajalta,
opettajalta tai
perheenjäseneltä.

Yli 16-vuotiaat seksuaaliväkivaltaa
kohdanneet hoidetaan Seri-tukikeskuksessa.

Tekijät

Iina Turkia

Suvi-Tuulia Granqvist

Vilma Hirvonen

Kätilön tutkinto-ohjelma

Savonia-ammattikorkeakoulu

2023

Kuvat canva.com

